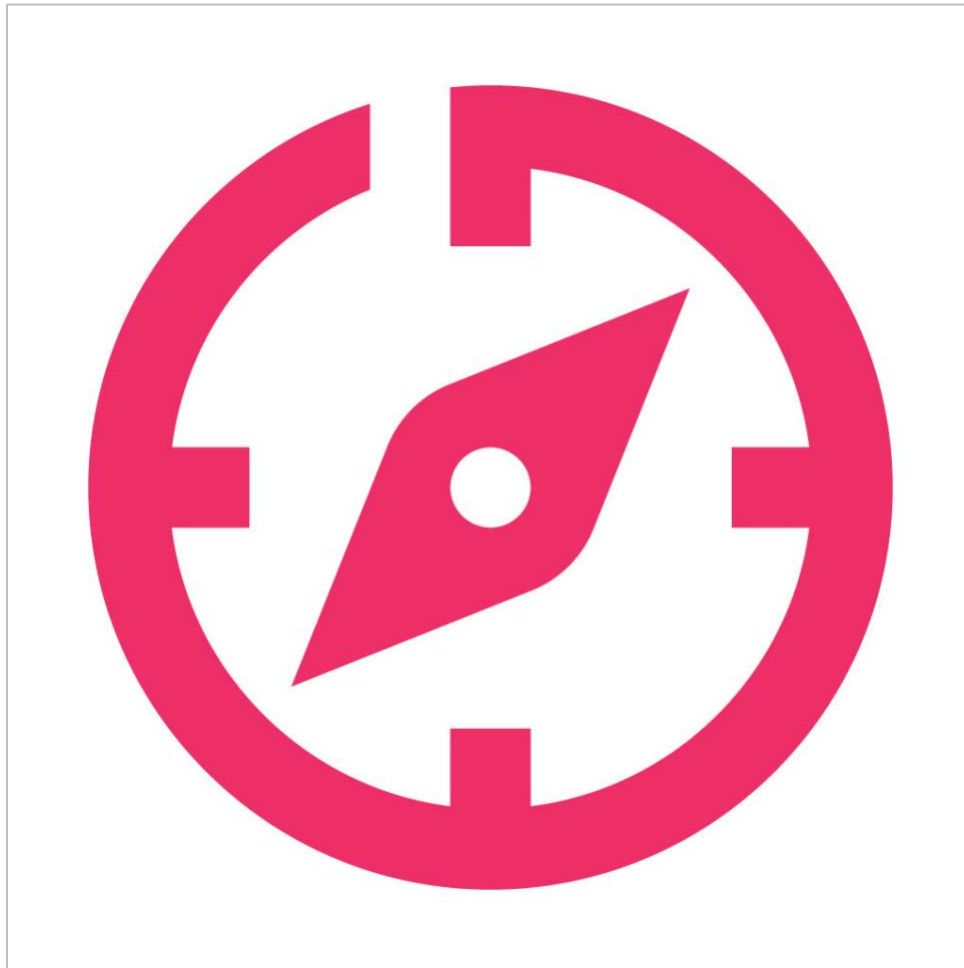

Online Ethics Hub

Competenties en indicatoren

**Ethics Hub & Aanpak Open Digitale Leermaterialen
Oktober 2025**

HAN UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

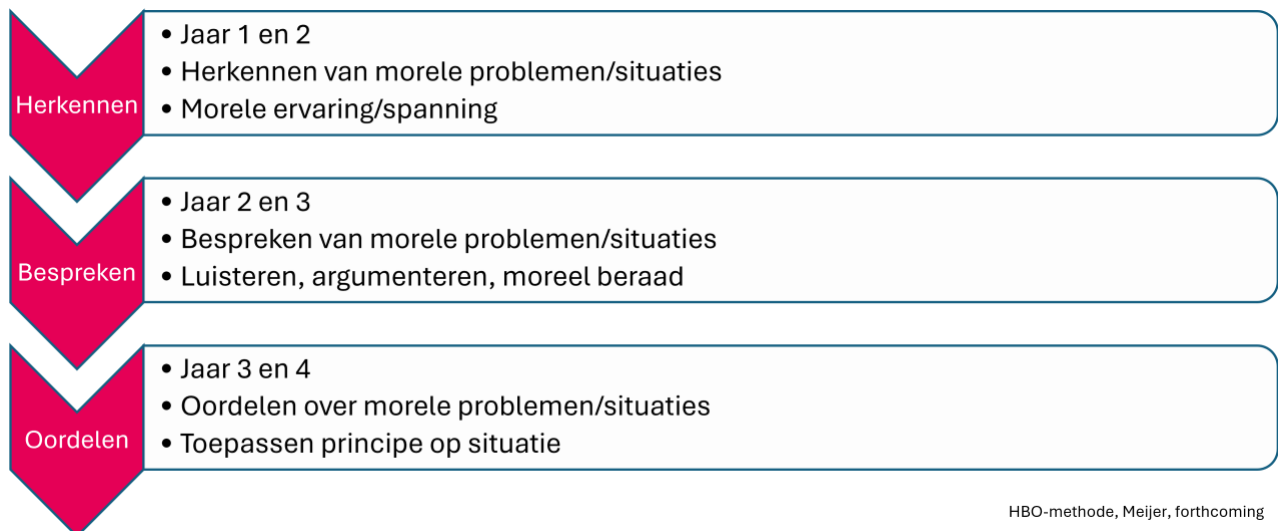
Inleiding

De Ethics Hub spant zich in om open leermiddelen over ethiek in een online omgeving beschikbaar te stellen voor alle docenten. Om dit op een gestructureerde manier te realiseren, is er een set aan competenties en indicatoren opgesteld. Op basis hiervan kunnen leermaterialen worden verzameld, samengesteld of nieuw ontwikkeld.

Drie beheersingsniveaus

De leerdoelen zijn opgesteld op basis van drie beheersingsniveaus:

1. Herkennen
van morele problemen/situaties
2. Bespreken
van morele problemen/situaties
3. Oordelen
over morele problemen/situaties.

Resultaten

Uiteindelijk moeten de leermiddelen beschikbaar komen in een online omgeving (website). Hierbij worden een aantal resultaten nagestreefd. De Ethics Education Hub (EEH) biedt:

- een goed bereikbare verzameling van leermaterialen om collega-docenten te helpen ethiek-onderwijs in te richten, te geven en door te ontwikkelen.
- een mogelijkheid om te voldoen aan een gedeelde en doorvoelde behoefte van docenten om bij te dragen aan de ethische ontwikkeling van studenten.
- open toegang tot transformatief ethiekonderwijs wat studenten aanzet tot het bevragen van zichzelf en de ander en studenten leert te denken op basis van logica, redeneren en analyse (type 2 denken) en zich zodanig te verhouden tot de ander.
- ondersteuning bij het gebruik van de leermaterialen op alle drie de niveaus.
- een overzicht van competenties en indicatoren gekoppeld aan de daarbij passende leermaterialen.
- een plek om materialen te delen, ideeën uit te wisselen, elkaar te inspireren en elkaar online te ontmoeten.

Leeswijzer

De competenties en indicatoren in dit document zijn niet bedoeld als verplichtend totaalaanbod voor ethiek onderwijs. Het is bedoeld om richting te geven aan de invulling van ethiek onderwijs in het eigen curriculum. Het kan dus heel goed zijn dat je bepaalde indicatoren wel of niet overneemt.

We hebben bewust gekozen voor de presentatie in competenties en (gedrags)indicatoren om het makkelijk te maken om onderdelen van dit profiel te integreren met de leeruitkomsten van opleidingen.

Indicatoren Ethiek gekoppeld aan beheersingsniveau

BEHEERSINGSNIVEAU	INDICATOR		VOORBEELDEN
1. Herkennen van morele problemen/situaties	1.1	Weet wat ethische spanningsvelden zijn en kan hierbij voor de eigen opleiding relevante begrippen uitleggen.	Ethiek, Dilemma's, Morele sensitiviteit, Ik-systeem, Macht, Bias, Veronderstelling, Type 1 denken, Type 2 denken, Norm, Waarde
	1.2	Kan op hoofdlijnen voor het vakgebied relevante ethische stromingen beschrijven.	Deontologie (beginselen), Utilitarisme (gevolgen), Deugdenethiek, Zorgethiek, Contractualisme, Existentialisme, Relativisme
	1.3	Kan begrip van ethische overwegingen inzetten bij het kritisch nadenken over morele kwesties.	
	1.4	Kan begrip van de ethische overwegingen inzetten bij het ontwikkelen van de eigen morele standpunten.	
	1.5	Herkent type 1 en type 2 denken bij zichzelf en de ander.	
	1.6	Herkent ethische vraagstukken en gevoeligheden.	
	1.7	Benoemt ethische vraagstukken en gevoeligheden in verschillende contexten.	
	1.8	Reflecteert op de eigen gedachtegang en eigen gevoelens over een ethisch vraagstuk.	
	1.9	Herkent bias en veronderstelling.	
	1.10	Herkent het morele ongemak bij zichzelf.	
	1.11	Herkent het ongemak bij een ander.	
	1.12	Herkent de mechanismen van morele ontkoppeling.	Morele rechtvaardiging, Eufemistisch taalgebruik, Vergelijkende analyse, Verschuiving van verantwoordelijkheid, Diffusie van verantwoordelijkheid, Dehumanisatie, Toeschrijving van schuld
	1.13	Herkent het proces van morele ontkoppeling bij zichzelf en anderen.	

	1.14	Bevraagt zowel zichzelf als de ander.	
	1.15	Luistert met een open houding naar de ander.	
	1.16	Brengt een moreel probleem of situatie gestructureerd in kaart.	
	1.17	Vertraagt het gesprek of de situatie om het gestructureerd in kaart te kunnen brengen.	
	1.18	Is zich bewust van de invloed van de eigen sociale omgeving "bubbel" op het eigen oordeel en handelen.	

Benodigde houding:

- Durft zich kwetsbaar op te stellen.
- Durft ongemak te ervaren en te verdragen.

BEHEERSINGSNIVEAU	INDICATOR		VOORBEELDEN
2. Bespreken van morele problemen/situaties	2.1	Kan vragen bespreken als: • Welke waarden vind ik belangrijk? • Wie wil ik zijn?	
	2.2	Begrijpt de modellen voor moreel redeneren.	Model van Kohlberg, Model van Killigan, Model van Rest, Model van Haidt, Model van Narvaez, Model van Werhane
	2.3	Kan een model van moreel redeneren toepassen.	
	2.4	Kan ethische overwegingen over hoe te handelen toepassen in het bespreken van morele vraagstukken.	Gevolgen van handelen voor anderen, Geldende principes, Deugden
	2.5	Besprekt de invloed van de eigen sociale omgeving “bubbel” op het eigen oordeel en het handelen met anderen.	
	2.6	Besprekt de eigen beperkingen op het eigen oordeel en het handelen met anderen.	
	2.7	Kan verschillen tussen de eigen persoon en anderen bespreken.	
	2.8	Kan morele problemen/situaties analyseren en bespreken volgens een methode.	Moreel beraad, Socratisch gesprek
	2.9	Kan, door goed te luisteren, in kaart brengen wat er moeilijk is aan het morele probleem/situatie.	Luisteren zonder zelf positie in te nemen, Stellen van verhelderende en verdiepende vragen
	2.10	Kan zich inleven in de ander.	
	2.11	Voert een dialoog in plaats van een discussie.	

Benodigde houding:

- Heeft de moed om een moreel dilemma/situatie te bespreken.

BEHEERSINGSNIVEAU	INDICATOR		VOORBEELDEN
3. Oordelen over morele problemen/situaties	3.1	Kan op basis van een methode (bijvoorbeeld moreel beraad of socratisch gesprek) tot een oordeel, handeling of besluit komen	
	3.2	Streeft naar een veilige omgeving bij het geven en ontvangen van een oordeel	
	3.3	Weet wat de kernmerken zijn van een veilige (werk)omgeving	
	3.4	Creëert een veilige omgeving bij het delen van een oordeel	
	3.5	Vormt op basis van een morele redenering een onderbouwd oordeel	
	3.6	Onderbouwt het eigen standpunt met argumenten	
	3.7	Analyseert een standpunt op zowel micro- als mesoniveau	
	3.8	Is in staat om het eigen oordeel te baseren op reflectie en logica	
	3.9	Beredeneert, beargumenteert en structureert het eigen oordeel	
	3.10	Luistert onbevooroordeeld naar de reactie op het eigen oordeel	
	3.11	Past diverse werkvormen toe om het oordeel toe te lichten.	Dialogoog, Discussie, Debat, Interview

Benodigde houding:

- Heeft de moed om een oordeel uit te spreken over een moreel dilemma/situatie.
- Neemt gevoelens van zichzelf en de ander serieus.
- Bespreekt de eigen beperkingen op het eigen oordeel en handelen.
- Heeft het vermogen om het eigen oordeel aan te passen op basis van inzichten opgedaan in het gesprek met de ander.